

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
GMINY LIBIĄŻ
NA LATA 2017 - 2018**

I. WPROWADZENIE

Narkomania to stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich – art. 4 pkt 11 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Przeciwdziałanie i zwalczanie narkomanii jest zadaniem własnym gminy, którego realizacja wynika z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 446) oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 224 z późn. zm.) oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016 – 2020 (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 1492).

W myśl powyższej ustawy przeciwdziałanie narkomanii realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności poprzez: działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną oraz profilaktyczną.

Zgodnie z zapisami ustawy do podstawowych zadań gminy należą:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w swej konstrukcji jest zgodny z założeniami:

- Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016 – 2020 i uwzględnia cel operacyjny Nr II – Profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi;

- zadaniami wynikającymi ze „Strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Libiąż na lata 2014 – 2020”, podjętej uchwałą Rady Miejskiej w Libiążu Nr XXXIV/233/2014 z dnia 27 lutego 2014 r.

Zgodnie z ustawą o zdrowiu publicznym Narodowy Program Zdrowia (NPZ) jest ustanawiany w drodze rozporządzenia Rady Ministrów. To podstawowy dokument polityki zdrowia publicznego – wyznacza cele strategiczne i operacyjne oraz najważniejsze zadania do realizacji na rzecz poprawy zdrowia i związanej z nim jakości życia społeczeństwa. NPZ sporządza się na co najmniej 5 lat.

Cel strategiczny NPZ to wydłużenie życia Polaków w zdrowiu, poprawa jakości życia związanej ze zdrowiem oraz ograniczanie społecznych nierówności w zdrowiu.

Cel strategiczny można osiągnąć dzięki realizacji celów operacyjnych. W NPZ są one ukierunkowane na zmniejszenie narażenia społeczeństwa na największe zagrożenia dla zdrowia.

NPZ łączy różne programy profilaktyczne, realizowane dotychczas na podstawie przepisów kilku ustaw, o różnych terminach realizacji oraz różnych źródłach i poziomach finansowania (m.in. z zakresu przeciwdziałania narkomanii lub alkoholizmowi).

NPZ w swych założeniach ma na celu, aby wszyscy – niezależnie od wieku czy miejsca zamieszkania – mieli większą świadomość tego, jak ich zachowania wpływają na zdrowie, aby prowadzili zdrowszy tryb życia (i dokonywali prozdrowotnych wyborów) i mogli jak najdłużej cieszyć się zdrowiem i pełnym uczestnictwem w pracy, życiu społecznym i rodzinnym.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii jest kontynuacją zadań realizowanych w poprzednich latach i stanowi spis działań profilaktycznych, jak i zaradczych na szczeblu gminy, które będą realizowane w latach 2017 – 2018.

Transformacja ustrojowa w Polsce przyniosła za sobą nie tylko zmiany prawne i gospodarcze, ale także nowe normy, wartości i wzorce zachowań. Procesowi temu towarzyszyło pojawienie się nowych znaczących autorytetów osobowych i instytucjonalnych. Wzrosły swobody obywatelskie, zmniejszyła się natomiast skuteczność instytucji kontroli społecznej.

Jedną z najpoważniejszych kwestii społecznych, przed którą stanęły instytucje zajmujące się wychowaniem i edukacją, a także osoby kreujące politykę w państwie jest używanie przez młodzież alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Badania pokazują, że w latach 90 mieliśmy w Polsce do czynienia ze znacznym wzrostem rozmiarów problemu używania narkotyków. W literaturze psychologicznej i opracowaniach socjologicznych wielokrotnie podkreśla się współzależność pomiędzy trudnymi relacjami rodzinnymi i brakiem wsparcia oraz pomocy ze strony rodziców i zachowaniami problemowymi związanymi z piciem alkoholu i sięganiem po narkotyki przez młodzież.

Młodzi ludzie biorący narkotyki pochodzą zarówno z rodzin biednych jak i bogatych, pełnych i rozbitych, z małych miasteczek i z dużych miast.

Zwiększyła się podaż i różnorodność narkotyków na nielegalnym rynku, a tym samym ich dostępność. Zmieniły się zarówno wzory używania jak i rodzaj najczęściej używanych substancji. Niepokojący jest fakt, że zmieniła się również ocena stosowania niektórych narkotyków, dopuszczająca używanie niektórych substancji w efekcie podążania za modą, gdzie narkotyki stają się elementem towarzyszącym zabawom młodzieży, czy wspomagają młodych ludzi w nauce.

Narkomania jest współczesnym problemem społecznym. Dzieje się tak głównie

z powodu coraz większej liczby osób uzależnionych od narkotyków i dopalaczy. W przeważającej mierze grupę tą stanowi młodzież, która nie zawsze zdaje sobie sprawę z zagrożenia.

Warto zaznaczyć, iż o ile w poprzednich dziesięcioleciach uzależnienie od narkotyków dotyczyło głównie małego kręgu zbuntowanej młodzieży, to obecnie problem dotyka z reguły młodych ludzi, którzy należą do „grupy społecznie zaniedbanych” oraz z drugiej strony (choć w mniejszym stopniu) młodzieży pochodzącej z tzw. „dobrych domów”. W ostatnich latach dodatkowo narkotyków zaczęła zażywać spora liczba przeciętnej „normalnej” młodzieży, co świadczy o tym, że narkotyki są obecnie niemal w każdym środowisku.

II. DIAGNOZA SYTUACJI W ZAKRESIE PROBLEMU UŻYWANIA SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Narkomania oznacza nadużywanie środków psychoaktywnych, potocznie - narkotyków, do jakich zaliczane są naturalne lub syntetyczne substancje, które wprowadzone w określonej dawce do organizmu ludzkiego oddziałują na ośrodkowy układ nerwowy, powodując między innymi zmiany świadomości, percepcji, nastroju.

Narkotyki mają zdolność wywoływania uzależnień oraz uszkodzenia najważniejszych narządów człowieka.

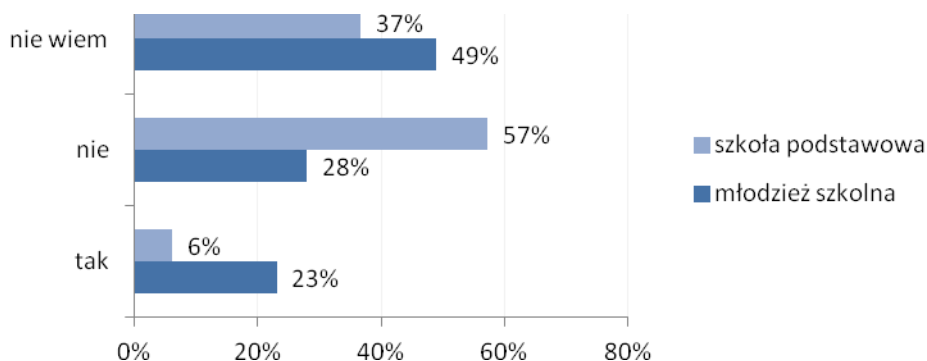
Uzależnienie fizyczne jest przystosowaniem organizmu do obecności określonego środka psychoaktywnego, zaś uzależnienie psychiczne oznacza potrzebę, pragnienie przyjmowania określonej substancji, której brak powoduje lęk, niepokój oraz poczucie zagrożenia.

Narkomania nie jest tylko tragedią dla ludzi uzależnionych i ich rodzin, ale również problemem społecznym. Stąd też podejmowane są wysiłki zmierzające do zwalczania i zapobiegania narkomanii.

Problem uzależnienia od narkotyków widzi co trzeci ankietowany mieszkaniec. Do zażywania narkotyków bądź dopalaczy przyznał się co szósty badany dorosły mieszkaniec, a co czwarty badany przyznaje, iż zna kogoś kto zażywa narkotyki. 17% ankietowanych jest zdania, że narkotyki miękkie takie jak marihuana powinny zostać zalegalizowane.

Dostępność narkotyków na terenie gminy potwierdza 54% dorosłych mieszkańców. 51% mieszkańców uważa, że młodzież w ich gminie jest narażona na kontakt z narkotykami. Uczniowie w większości nie przyznają się do sięgania po środki odurzające, jednakże 2% uczniów szkoły podstawowej, 10% młodzieży szkolnej potwierdziło tego typu doświadczenia. 6% uczniów szkoły podstawowej, oraz co czwarty reprezentant młodzieży szkolnej jest zdania, że ich rówieśnicy mają kontakt z substancjami psychoaktywnymi.

Większość młodzieży deklaruje, że nie chciałaby spróbować narkotyków (84%). Chęć spróbowania wykazuje 6% uczniów, a 10% nie określiło jednoznacznego stanowiska w tej kwestii. Wiedzę na temat narkotyków z Internetu i telewizji czerpie 71% uczniów szkoły podstawowej, 60% młodzieży szkolnej.

Wyk. 3.16. Czy osoby w Twoim wieku mają kontakt z narkotykami lub dopalaczami?

(wykres pochodzi z „Diagnozy problemów społecznych na terenie Gminy Libiąż”, październik 2015 r.)

W skali znaczących problemów w gminie Libiąż, narkomania zajmuje stosunkowo niską pozycję. Część badanych osób posiada wiedzę na temat źródeł zaopatrywania się w narkotyki. 17% przebadanych dorosłych mieszkańców gminy wie gdzie i u kogo można je kupić.

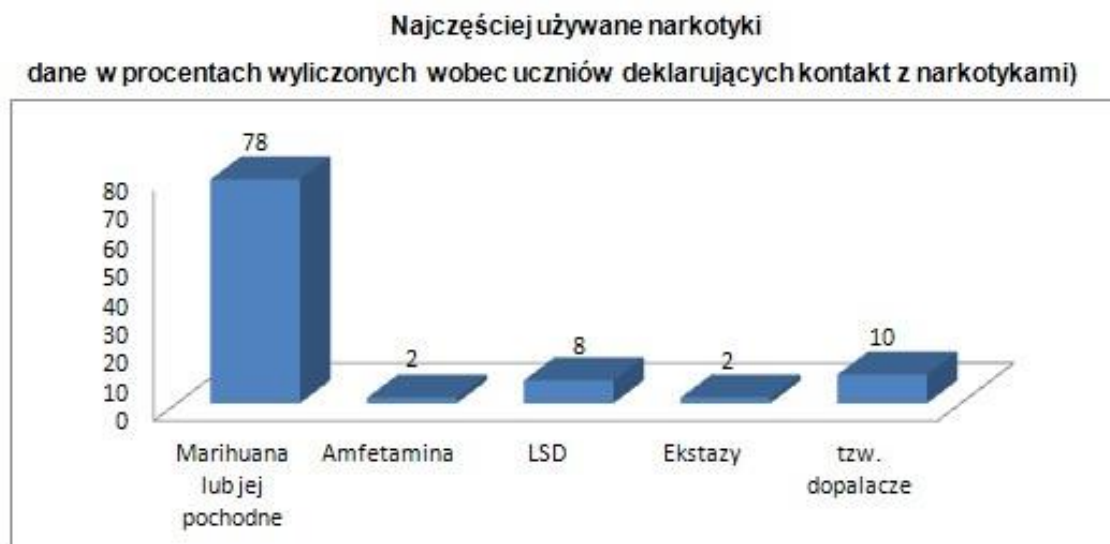
(wykres pochodzi z „Diagnozy lokalnych zagrożeń”, opracowanej w grudniu 2013 r.)

Używanie narkotyków w sytuacjach kryzysowych nasila ich uzależniające działanie. Badani mieszkańcy gminy Libiąż nie są skłonni traktować narkotyków za dobry sposób na radzenie sobie ze stresem. Większość badanych mieszkańców, tj. 78% uważa, że nie pomagają one w kryzysie, a jednocześnie 9% uzależnia to od konkretnej sytuacji. Niepokojące jest to, że 12% badanych przyznaje, że nie posiada wiedzy na ten temat.

Mieszkańcy gminy Libiąż są radykalni w zakresie poglądów dotyczących szkodliwości substancji zwanych dopalaczami. 89% badanych potwierdza, że działanie tych produktów może być równie szkodliwe, co stosowanie narkotyków.

Ogólnie młodzieńcze eksperymentowanie z narkotykami sprowadza się najczęściej do doświadczeń z marihuaną, która jest najczęściej używanym przez młodzież narkotykiem.

Młodzi ludzie, uczniowie szkół w gminie stosunkowo rzadko przyznają się do doświadczeń z narkotykami. Spośród wszystkich badanych uczniów, średnio 6% uczniów przyznało się, że miało kontakt z narkotykami.

(wykres pochodzi z „Diagnozy lokalnych zagrożeń”, opracowanej w grudniu 2013 r.)

Podobnie jak wśród polskiej młodzieży, w gminie Libiąż najpopularniejsza jest marihuana. Do jej używania przyznaje się 78% uczniów deklarujących kontakt z narkotykami. W następnej kolejności uczniowie wymieniają tzw. dopalacze i LSD.

(wykres pochodzi z „Diagnozy lokalnych zagrożeń”, opracowanej w grudniu 2013 r.)

Okoliczności pierwszego kontaktu z narkotykami są różnorodne. Najbardziej sprzyjającymi okolicznościami do inicjacji narkotykowej wskazywanymi przez uczniów są wakacje (55%). Rzadziej uczniowie wymieniali szkołę 22%, wagary 18% i dyskotekę 5%.

Uczniowie sięgają po narkotyki najczęściej w chwilach silnych emocji (23%), a także dla towarzystwa (32%), z przyzwyczajenia (13%) oraz z innych, nie wymienionych, powodów tj. (32%).

Uczniowie w większości są przekonani, że rodzice nie wiedzą o ich narkotykowych doświadczeniach, taką odpowiedź wskazało 67% ankietowanych uczniów. Rodzice 10% uczniów mając świadomość problemu, surowo interweniują. Zdaniem 4% uczniów rodzice nie interweniują, choć domyślają się istnienia problemu. W ocenie kolejnych 12% uczniów zażywających narkotyki, rodziców to nie interesuje. Rodzice 6% uczniów biorących narkotyki podejmuje z nimi rozmowę na ten temat.

III. ZASOBY - REALIZATORZY GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE LIBIĄŻ

Realizatorami gminnego programu przeciwdziałania narkomanii są:

1. Burmistrz Libiąża;
2. Urząd Miejski;
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
4. Punkt informacyjno - konsultacyjny dla osób z problemem uzależnień i ich rodzin;
5. Poradnia Leczenia Uzależnień;
6. Świetlica Środowiskowa w Libiążu;
7. Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu;
8. Libiąskie Centrum Kultury;
9. Miejska Biblioteka Publiczna w Libiążu;
10. Placówki oświatowo – wychowawcze, szkoły, przedszkola;
11. Policja;
12. Stowarzyszenia i kluby trzeźwościowe;
13. Kluby sportowe;
14. Organizacje społeczne i stowarzyszenia; kościoły i związki wyznaniowe;
15. Sąd, Prokuratura Rejonowa;
16. Kuratorzy sądowi.

IV. WNIOSKI I PROPONOWANE DZIAŁANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY LOKALNYCH ZAGROZEŃ SPOŁECZNYCH

A) WNIOSKI:

- 1) Koniecznością jest kształtowanie kompetencji młodych ludzi w zakresie właściwych postaw wobec narkotyków, a także kompetencji psychologicznych i osobowościowych, bowiem młodzi ludzie próbują tych substancji zarówno z własnej inicjatywy, jak i ulegają presji znajomych.
- 2) Kształtowanie postaw asertywnych wobec innych osób zachęcających do zażywania środków odurzających w różnych sytuacjach życiowych.
- 3) Uwrażliwianie rodziców na pierwsze symptomy wskazujące na kontakt dziecka ze środkami odurzającymi.
- 4) Koniecznością jest w dalszym ciągu edukacja rodziców na temat zagrożeń wynikających z sięgania po narkotyki przez młodych ludzi.

B) PROPONOWANE DZIAŁANIA:

- 1) Pogłębiać świadomość społeczną, szczególnie uczniowską, o szkodliwości używania narkotyków.
- 2) Zwiększać środki zapobiegające ryzykownym zachowaniom: prowadzić szerokie akcje edukacyjne, umożliwiające młodzieży nabywanie umiejętności radzenia sobie z zagrożeniami współczesnej cywilizacji.
- 3) Obejmować programami profilaktyki rodziców i środowiska lokalne.
- 4) Zorganizować dla młodzieży kursy rozwijające umiejętności rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie ze stresem i frustracją.
- 5) Realizować długofalowe programy i kampanie organizujące młodzieży ciekawe, zdrowe formy spędzania wolnego czasu i pomagające w rozwijaniu własnych zainteresowań i hobby.
- 6) Poszerzać wachlarz propozycji wartościowego spędzania wolnego czasu, np. organizowanie dla dzieci zajęć pozalekcyjnych.
- 7) Promować zdrowy tryb życia poprzez zachęcanie dzieci do aktywności sportowej.
- 8) Stwarzać uczniom sytuacje umożliwiające budowanie poczucia własnej wartości i zdrowej rywalizacji np. konkursy, prezentacje własnych pomysłów i hobby, itp.
- 9) Pomagać młodzieży w budowaniu własnej tożsamości, opartej na dokonywaniu prozdrowotnych wyborów.
- 10) Promować zdrowie poprzez zachęcanie młodzieży do aktywności sportowej.
- 11) Rozwijać umiejętności społeczne uczniów np. uczenie postaw asertywnych.
- 12) Kontynuować działania w zakresie profilaktyki uzależnień w oparciu o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów i programy profilaktyczne.

V. STRATEGICZNE KIERUNKI REALIZACJI ORAZ CEL GŁÓWNY GMINNEGO PROGRAMU

Celem programu jest ograniczenie zjawiska narkomanii na terenie gminy Libiąż poprzez realizację działań przy pomocy i wykorzystaniu własnych zasobów i możliwości lokalnych. Przyjmując te kryteria dokonano wyboru celu głównego oraz celów szczegółowych.

CEL GŁÓWNY GMINNEGO PROGRAMU:

OGRANICZANIE ZJAWISKA NARKOMANII NA TERENIE GMINY LIBIĄŻ

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- 1. Podniesienie świadomości społecznej, wiedzy na temat narkotyków i narkomanii, szczególnie wśród dzieci i młodzieży oraz ich rodziców,**
- 2. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób z problemem uzależnienia i ich rodzin.**

VI. ŹRÓDŁA, ZASADY KOORDYNACJI, ORGANIZACJI I FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAANIA NARKOMANII

1. Koordynatorem zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii jest Burmistrz Libiąża. Burmistrz może udzielić pełnomocnictwa do realizacji zadań gminnego programu.
2. Środki finansowe na realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii są środkami budżetu gminy i pochodzą w szczególności z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych i są zabezpieczone w planie finansowym w dziale 851, rozdziale 85153 (przeciwdziałanie narkomanii).

Zasoby umożliwiające prowadzenie działalności profilaktycznej i terapeutycznej:

1. Punkt konsultacyjno – informacyjny dla osób z problemem narkotykowym i członków ich rodzin

Celem działania punktu jest udzielanie pomocy przede wszystkim osobom eksperymentującym z narkotykami, środkami odurzającymi, substancjami psychotropowymi.

Spotkania odbywają się w trzeci wtorek każdego miesiąca w godz. od 15.00 do godz. 17.00

2. Prowadzenie indywidualnej terapii z osobami nadużywającymi substancji psychoaktywnych przez specjalistę terapii uzależnień.

VII. ZADANIA I DZIAŁANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

ZADANIE 1

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.

DZIAŁANIA

A. Zakup dodatkowych zajęć i działań terapeutycznych w formie programu terapii oraz sfinansowanie zatrudnienia terapeutów i psychoterapeutów uzależnień.

B. Finansowanie i prowadzenie zajęć i treningów, indywidualnych i grupowych, służących dalszemu zdrowieniu oraz rehabilitacji społecznej i rodzinnej - programy wspierające, motywujące i podtrzymujące abstynencję.

C. Kierowanie osób realizujących zadania gminnego programu na szkolenia oraz finansowanie i dofinansowanie szkoleń z zakresu przeciwdziałania narkomanii.

D. Dofinansowanie i finansowanie udziału w konferencjach, sympozjach i innych formach spotkań związanych z podnoszeniem kwalifikacji ludzi pracujących na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin.

E. Organizowanie spotkań, konferencji, seminariów, wykładów i prelekcji w zakresie problematyki uzależnień dla różnych grup społecznych i zawodowych.

F. Prowadzenie programów profilaktyczno - edukacyjnych dla osób mających problemy w związku z używaniem substancji psychoaktywnych (problemy wychowawcze, rodzinne, szkolne itp.) a niebędących ludźmi uzależnionymi.

G. Edukacja publiczna, podniesienie poziomu wiedzy o problemie narkotykowym poprzez: udział rodziców w programach profilaktycznych, organizację wywiadówek profilaktycznych, udział w kampaniach antynarkotykowych, cykle artykułów w prasie i na stronach internetowych.

H. Zakup i dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych dla klientów punktu informacyjno-konsultacyjnego oraz instytucji i placówek współpracujących z punktem.

ZADANIE 2

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychologicznej i prawnej.

DZIAŁANIA

A. Prowadzenie grup wsparcia - grupy pomocowej dla osób używających narkotyków.

B. Prowadzenie punktu informacyjno - konsultacyjnego dla osób z problemem narkotykowym i ich rodzin, konsultacje specjalistyczne, dyżury telefoniczne, dyżury dla młodzieży używającej alkoholu i innych środków psychoaktywnych, dyżur prawnika, specjalisty ds. narkomanii, psychologa.

C. Dofinansowanie działań związanych z opieką psychologiczną i prawną dla rodzin dotkniętych problemem narkotykowym.

D. Współpraca z podmiotami tworzącymi system pomocy osobom z problemem narkotykowym tj. Monarem, szkołami, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją, Sądem, kuratorami i innymi.

E. Prowadzenie edukacji publicznej, kampanii lokalnych nt. narkomanii.

F. Współdziałanie i finansowe wspieranie działań na rzecz organizacji imprez artystycznych, sportowych, rekreacyjnych dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy,

promujących zdrowy styl życia, w tym np.: dyskoteki bez używek, wyjazdy turystyczno-rekreacyjne, spotkania rodzinne, itp.

ZADANIE 3

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów.

DZIAŁANIA

Zadanie to prowadzone będzie zgodnie z "Zadaniem 3" Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Libiąż na 2017 rok.

ZADANIE 4

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów narkotykowych.

DZIAŁANIA

Wspomaganie działalności polegać będzie na:

A. Wspieraniu finansowym i organizacyjnym stowarzyszeń zajmujących się działalnością na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień od środków psychoaktywnych i integracji społecznej.

B. Współpracy z instytucjami i stowarzyszeniami realizującymi swe zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień, integracją społeczną i zatrudnieniem socjalnym.

C. Współpracy i wspieraniu ruchów samopomocowych.

VIII. INNE DZIAŁANIA - BIEŻĄCA OBSŁUGA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Zakup usług i materiałów służących do realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, Punktu informacyjno - konsultacyjnego, m. in.: opłaty telefoniczne i pocztowe, usługi internetowe, usługi poligraficzne, obsługa administracyjno-biurowa i gospodarcza, usługi reklamowe i promocyjne, materiały biurowe i eksploatacyjne, oprzyrządowanie i sprzęt komputerowy, programy komputerowe, materiały i środki do utrzymania czystości pomieszczeń, sprzęt, meble, urządzenia biurowe i techniczne na wyposażenie sal terapeutycznych i stowarzyszeń działających na rzecz trzeźwości od środków psychoaktywnych.